

Det Centrale Handicapråds årsberetning 2018

Indhold

Forord.....	2
Sundhed	4
Disruption.....	5
Diskriminationsforbud	6
Data	7
Uddannelse	8
Kommunale handicapråd	10
Holdninger.....	11

Formandens forord

Sikke et år vi kan se tilbage på! 2018 blev det skelsættende år, hvor det blev forbudt at diskriminere et menneske på grund af handicap i Danmark. Som det eneste land i Skandinavien var det indtil i år tilladt at udelukke mennesker med handicap fra for eksempel natklubber, campingpladser eller børnehaver. Slet og ret fordi de havde et handicap. Det er det ikke længere. Det er en stor sejr for mennesker med handicap og for os alle.

For mig personligt har det også været et særligt år. Socialminister Mai Mercado spurgte mig i foråret, om jeg kunne tænke mig at blive formand for Det Centrale Handicapråd. Det blev både glad og stolt over at skulle være regeringens rådgiver i handicapsspørgsmål og ambassadør for mennesker med handicap. Jeg har arbejdet for bedre forhold på arbejdsmarkedet for mennesker med handicap i årevis i mit professionelle virke og nu får jeg lejlighed til at udbrede den indsats politisk. Det er både et stort ansvar og et stort privilegium.

Men er vi så i mål nu, hvor det er blevet forbudt ved lov at diskriminere mennesker med handicap? Nej. Vi skal ikke hvile på laurbærrerne, for der er stadig masser af udfordringer, som vi skal have løst. Mennesker med handicap dør for eksempel tidligere end resten af befolkningen, antallet af unge med handicap, der tager en uddannelse falder med alarmerende fart og mennesker med handicap halter langt bagefter, når det kommer til beskæftigelse. Disse og en række andre problematikker kan man læse om i denne årsberetning, hvor man også kan finde rådets bud på, hvad vi gør ved udfordringerne.

Der er også stadig mange mennesker med handicap, der lever med fordomme. Det er en af mine helt store kæpheste. Vi kan ændre på tilgængeligheden til bygninger, og vi kan prøve at gøre arbejdsmarkedet og uddannelser mere åbne for mennesker med handicap. Men først når vi får møbleret rundt oppe i hovederne på os selv, så vi møder mennesker med handicap uden fordomme. Først når vi møder mennesker som individer med drømme, håb og ressourcer, de kan bidrage med præcis som alle andre. Ja, først da kan vi for alvor få gjort noget ved uligheden i samfundet.

Derfor er jeg meget glad for, at vi i DCH nu vil fokusere på temaet holdninger som et af syv indsatsområder for de kommende fire år. Vi planlægger blandt andet en stor kampagne til foråret, der skal forebygge at børn udvikler fordomme om mennesker med handicap.

Vi er et forholdsvist nyt sammensat råd og skal fokusere vores indsats, så vi får størst muligt udbytte af vores arbejde. Derfor har vi formuleret en vision for de kommende fire år om, hvordan vi kan gøre en forskel på de syv forskellige områder, vi ser som vigtigst lige nu, og som repræsenterer nogle af de mest presserende problemer for mennesker med handicap. Rådets vision 2022 omhandler blandt andet bekæmpelse af fordomme om handicap, hvordan vi skaffer bedre data og statistik om handicap i Danmark, ligebehandling i forebyggelse og adgang til sundhedsydelser og bedre vilkår for og adgang til uddannelse for unge med handicap, ledende hen mod øget beskæftigelse. Jeg vil gerne takke de dygtige og engagerede medlemmer af Det Centrale Handicapråd for dem måde, de har taget imod mig. Tak for et godt første år. Jeg ser frem til 2019.

Min ambition er, at rådet skal bidrage aktivt til udviklingen af dansk handicappolitik. Derfor bruger vi årsberetningen til at komme med en række anbefalinger til, hvad man kan gøre ved problemerne. Jeg håber, at politikere, fagfolk og myndigheder vil lytte til vores anbefalinger, så vi kan skabe gode muligheder sammen med de mennesker i vores samfund, der har et handicap.

Som del af regeringens plan 'Bedre balance II' bliver rådets sekretariat udflyttet til Brovst i Nordjylland. Vi vil fortsat være en saglig og aktiv rådgiver – også når rådgivningen fra september i år kommer nordenfjords fra.

God læselyst med årsberetningen,

Liselotte Hyveled

Formand for Det Centrale Handicapråd

Udvalgte medietal for DCH i 2018

Rækkevidde på Facebook

På Det Centrale Handicapråds Facebookside når vi i gennemsnit ud til ca. 110.000 personer om måneden.

Presseomtale

Det Centrale Handicapråd blev omtalt pressen 210 gange fra 1. januar 2018 til 31. december 2018
Vi har blandt andet sat fokus på forholdene for studerende med handicap, stemmeret til alle og på forholdene for familier med børn med handicap.

Debat

I 2018 havde Det centrale Handicapråd 10 debatindlæg i landsdækkende medier

Sundhed

Personer med handicaps sundhedstilstand er generelt dårligere og mennesker med handicap dør tidligere, når man sammenligner med resten af befolkningen.

Vi mener, at det er utilstrækkeligt, at alle danskere får de samme sundhedstilbud, når vi kan se, at mennesker med handicap ikke deltager i de nationale screeningsprogrammer i samme grad som andre. Hvis alle skal behandles ens, er der nogen, der skal have særlig hjælp for at kunne bruge sundhedstilbuddene.

Derfor har rådet opfordret sundhedsminister Ellen Trane Nørby til at sikre, at mennesker med handicap kan deltage i de nationale screeningsprogrammer og til at gentage Statens Institut for Folkesundheds undersøgelser "Sundhedstilstanden blandt voksne med udviklingshæmning" og "Sundhedsprofil for voksne med helbredsrelateret aktivitetsbegrænsning og fysisk funktionsnedsættelse" fra 2014.

Sundhedsministeren har svaret, at Danske Regioner allerede er særligt opmærksomme på at personer med handicap får mulighed for at deltage i screeningsprogrammerne. Hun vil også bede Sundhedsstyrelsen sikre, at regionerne kender til anbefalingen fra april i år om, at der skal ydes en særlig indsats for at få flere kvinder med handicap til at deltage i livmoderhalskræftscreeningen. Men hun vil ikke iværksætte en gentagelse af undersøgelserne af sundhedstilstanden hos voksne med udviklingshæmning og mennesker med fysisk funktionsnedsættelse. Rådet arbejder dog videre på at sikre en gentagelse af undersøgelserne, da den vil kunne levere vigtig viden i kampen mod uligheden i sundhed.

Rådet anbefaler, at:

1. Sundhedsministeren iværksætter en gentagelse af Statens Institut for Folkesundheds undersøgelser "Sundhedstilstanden blandt voksne med udviklingshæmning" og "Sundhedsprofil for voksne med helbredsrelateret aktivitetsbegrænsning og fysisk funktionsnedsættelse. På den måde får vi mulighed for at se på udvikling i personer med handicaps sundhedstilstand.
2. Sundhedsministeren iværksætter undersøgelser af årsagerne til, at personer med handicap tilsyneladende har en lavere deltagelse i de nationale screeningsprogrammer end personer uden handicap. Når barriererne kendes, kan der sættes ind med målrettede initiativer i forhold til at få flere personer med handicap til at deltage i screeningsprogrammerne.

Disruption

Det vi kalder den fjerde industrielle revolution – altså at produktion og arbejdsforhold bliver ændret af robotter og digital teknologi - kommer til at ændre den måde vi lever og arbejder på. Men hvad betyder det for de grupper, der allerede er på kanten af arbejdsmarkedet? Nogle får måske mulighed for at blive en del af fællesskabet gennem ny teknologi, mens andre bliver overflødiggjort og skubbet ud af arbejdsmarkedet.

Det har Den Sociale Kapitalfond, TrygFonden og Det Centrale Handicapråd sat sig for at finde svar på. Vi gik sammen om udviklingsprojektet 'Disruptet', som analyserede konsekvenserne af den fjerde industrielle revolution for udsatte grupper, og for de virksomheder der skaber job til dem. Hvilke jobs vil forsvinde eller ændre sig radikalt?

Projektet har særligt fokus på potentialerne: hvor og hvordan betyder den nye teknologi nye muligheder? I hvilke virksomheder og brancher er fremtidens arbejdspladser for udsatte grupper?

Mange med handicap er i fleksjob, men særligt fleksjob rummer jobfunktioner, der risikerer at blive presset af den teknologiske udvikling. Det Centrale Handicapråd, Den Sociale Kapitalfond og TrygFonden regner med, at omkring 45 procent af alle fleksjob eller omkring 22.000 fleksjob bliver berørt af den teknologiske udvikling i fremtiden. Det betyder, at mange fleksjob risikerer at forsvinde og at disse mennesker mister deres arbejde.

På den baggrund mødtes formand for Det Centrale Handicapråd, Liselotte Hyeled, med beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen for blandt andet at diskutere ni konkrete anbefalinger til, hvordan man kan sikre, at nye teknologier også kommer til at betyde nye muligheder for udsatte på arbejdsmarkedet.

Anbefalingerne er indgået i Disruptionrådets anbefalinger og i forberedelsen af den handicappolitiske handlingsplan på beskæftigelsesområdet, der kom i efteråret.

Rådet anbefaler, at:

1. Beskæftigelsesministeren bruger anbefalingerne i publikationen "Ny muligheder for udsatte på fremtidens arbejdsmarked - brug teknologi til inklusion" til at sikre, at flere personer med blandt andet handicap sikres uddannelse og beskæftigelse.
2. Beskæftigelsesministeren anvender resultaterne fra Projekt Disruptet i opfølgningen på Disruptionrådets arbejde.

Diskriminationsforbud

I foråret indførte regeringen et forbud mod diskrimination på grund af handicap.

Den nye lov betyder blandt andet, at en person ikke længere må afvises på en restaurant eller til et offentligt arrangement, hvis årsagen til afvisningen er, at personen har et handicap. Dermed får mennesker med handicap endelig samme beskyttelse, som en række minoriteter allerede har. Forbuddet sender et vigtigt signal om respekt og tolerance overfor mennesker med handicap, og er et vigtigt skridt i retning af ligebehandling af mennesker med handicap.

Loven rummer ikke en pligt til rimelig tilpasning eller fysisk tilgængelighed. Den tilpasning kan eksempelvis bestå i, at en skole laver en rampe til elever i kørestol. Fra politisk side var man bekymret for, at de to elementer ville påføre offentlige og private virksomheder store udgifter.

Social-, Indenrigs- og Børneudvalget har afgivet en betænkning over lovforslaget. Udvalget lægger vægt på, at regeringen undersøger, hvordan rimelig individuel tilpasning kan indarbejdes i lov om forbud mod diskrimination på grund af handicap frem mod næste folketingssamling. I udvalgets betænkning står, at resultatet af undersøgelsen skal afrapporteres inden udgangen af september 2018. Herefter kan et eventuelt lovforslag tage højde for de økonomiske konsekvenser og en overskuelig afgrænsning og implementering.

Der er endnu ikke kommet resultater af denne undersøgelse, som vi ser frem til at modtage.

Rådet anbefaler, at:

1. Regeringen iværksætter en kommunikationsindsats, så loven kommunikeres klart ud og ingen af de relevante aktører er i tvivl om, hvad der er diskrimination ifølge loven.
2. Forbuddet mod diskrimination på grund af handicap kommer til at indeholde tilpasning i rimeligt omfang for de særlige behov, som personer med handicap måtte have.
3. Der sikres finansiering til en gentagelse af VIVE-undersøgelserne om hverdagsliv og levevilkår for personer med handicap fra 2016.

Data

Rådet har sat fokus på behovet for at få bedre data på handicapområdet. Det er vigtigt, at data på handicapområdet bliver anvendeligt og tilgængeligt for aktørerne på området, så man kan træffe kvalificerede beslutninger på alle ressortområder.

Vi har blandt andet opfordret undervisningsministeren til at foretage tilbagevendende undersøgelser af, hvordan det går elever med handicap i overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelse baseret på eksisterende registerdata.

Rådet har skrevet til børne- og socialministeren og opfordret til at sikre bedre data på handicapområdet. Ministeriet har lagt en ambitiøs datastrategi om bedre data på socialområdet. Men det sker på baggrund af, at der i dag hersker stor usikkerhed om tallene – især på børneområdet - og på et område som hjælpemidler er tallene fraværende.

Bekendtgørelsen om dataindberetninger på socialområdet trådte for eksempel i kraft i starten af 2018 og samler alle regler og informationer om dataindberetninger på et sted, så det er tydeligt, hvad kommunerne skal indberette og hvornår.

Det er positivt, at flere kommuner allerede er kommet med i den seneste udgave af Socialpolitisk Redegørelse. Vi ser frem til, at Børne- og Socialministeriets bestræbelser på at få data fra alle kommuner med bliver til virkelighed med Socialpolitisk Redegørelse 2019. Det er afgørende, at hele landet bliver repræsenteret, hvis tallene skal kunne bruges lokalt, blandt andet i de kommunale handicapråd.

Rådet ser også frem til de analysemuligheder der ligger i, at ministeriet fra 2018 og frem kobler data om mennesker, der modtager handicapkompenserende indsatser efter serviceloven, med eksisterende data fra beskæftigelses- og uddannelsesområdet. Dette imødekommer vores tidligere anbefalinger om at sammenholde data på tværs af sektorområder.

Rådet anbefaler, at:

1. Børne- og Socialministeriet etablerer en offentlig tilgængelig database med talmaterialet bag Socialpolitiske Redegørelse. Hermed bliver det muligt for offentligheden at anvende talmaterialet i praksis.
2. Børne- og Socialministeren gør en særlig indsats for, at de kommunale handicapråd får viden om og adgang til den Socialpolitiske Redegørelse.

Uddannelse

Siden år 2000 har der været mere end 25 større reformer og politiske aftaler på uddannelses- og beskæftigelsesområdet. Der har også været politisk opmærksomhed på, at flere mennesker med handicap skal have en uddannelse og i beskæftigelse. Det sker samtidig med, at VIVE undersøgelsen 'Levevilkår og handicap 2016' desværre viser et fald i antallet af unge med handicap, der tager en kompetencegivende uddannelse, mens antallet uden handicap, der tager en kompetencegivende uddannelse, stiger.

Undersøgelser viser, at en af udfordringerne for elever med særlige behov i forhold til at få en uddannelse, kan være overgangen fra folkeskolen til ungdomsuddannelse. På baggrund af en tidligere henvendelse fra rådet har Undervisningsministeren i 2018 taget initiativ til et muligt nyt undersøgelsesdesign om blandt andet overgange.

Som opfølgning på rådets diskussion af problematikkerne omkring det faldende antal unge med en kompetencegivende uddannelse, bestilte Det Centrale Handicapråd en særkørsel af tallene fra VIVE's levevilkårsundersøgelse.

Tallene blev lanceret i [Altinget](#) i september og gav stor opmærksomhed. Senere formulerede Dansk Folkeparti 28 punkter i "Udfordringer for mennesker med handicap i uddannelsessystemet" og fremlagde folketingsbeslutning B 16, som pålagde Undervisningsministeren at udarbejde en handlingsplan for mennesker med både synlige og usynlige handicap i uddannelsessystemet.

Rådet har også med tilfredshed noteret sig, at uddannelse udgør en stor del af regeringens udspil "Flere mennesker med handicap skal i job" fra Beskæftigelsesministeriet og Børne- og Socialministeriet, der kom i september 2018. For hvis man ønsker at lave en målrettet indsats for at få flere med handicap i job, er det netop vigtigt med en indsats for at få flere mennesker med handicap i uddannelse. Personer med en uddannelse har generelt en højere beskæftigelsesgrad end personer uden uddannelse. Det gælder i endnu højere grad for mennesker med handicap, viser en undersøgelse fra VIVE.

Rådet anbefaler fortsat, at:

1. Undervisningsministeren iværksætter en tilbagevendende undersøgelse af, hvordan det går elever med handicap i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse. Det er fortsat et centralt opmærksomhedspunkt for rådet at sikre, at mennesker med handicaps uddannelsesniveau ikke skal falde, men stige på samme måde som for mennesker uden handicap.

Rådet anbefaler, at:

2. Undervisningsministeren sikrer, at der allerede fra FGU'ens opstart indsamles relevant data til en løbende monitorering af, hvorvidt uddannelsen fungerer efter hensigten
3. Undervisningsministeren er opmærksom på, at der ikke sker et skred i målgruppevurderingen af unge med handicap fra STU'en til FGU'en.

4. Undervisningsministeren foretager initiativer for at skabe et mere fleksibelt uddannelsessystem for unge med handicap.

5. Undervisningsministeren undersøger fremdriftsreformens konsekvenser for mennesker med handicap i uddannelsessystemet.

Kommunale handicapråd

Det Centrale Handicapråd har taget forskellige initiativer for de kommunale handicapråd. Vi har blandt andet afholdt tre velbesøgte temadage i henholdsvis Vejen, Aalborg og Roskilde for rådene i samarbejde med Center for Offentlig Kompetenceudvikling. Vi satte fokus på handicaprådernes rolle i de danske kommuner, på rådernes formål, loven bag rådene, rådernes opgaver og hvordan rådene kan arbejde med deres opgaver i praksis.

Det Centrale Handicapråd har oprettet et netværk for Kommunale Handicapråd efter at Socialstyrelsen har lukket deres online netværk for handicaprådene. Det er en Facebook-gruppe for medlemmer af kommunale handicapråd.

Her kan medlemmer af kommunale handicapråd netværke og sparre med hinanden på tværs af rådene ganske uformelt og gruppen giver også en mulighed for gensidig dialog mellem medlemmer af de kommunale handicapråd og Det Centrale Handicapråd.

Mange kommunale handicapråd er netop blevet sammensat på ny efter kommunalvalget. Derfor er det særligt vigtigt, at de kan lære af hinanden. Men det er også vigtigt, at Det Centrale Handicapråd lærer af de lokale erfaringer. Vi har derfor også gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt formændene for de kommunale handicapråd om kommunernes handicappolitik og deres arbejde med FN's handicapkonvention, som optakt til Det Centrale Handicapråds årsmøde 2019.

Flyere og pjecer til rådene

Det Centrale Handicapråd har samlet og formidlet viden til de kommunale handicapråd. Vi har bidraget til KL og DH's pjece "Handicapråd. Den gode praksis" og har udgivet "Flyer til kommunale handicapråd", som kort fortæller om de kommunale handicapråds rolle. Det enkelte handicapråd kan udbygge flyeren med egne tekster og kontaktoplysninger.

Pjecen "Valg til alle" er en guide til handicaptilgængelighed ved valg og folkeafstemninger. Guiden kan bruges af kommunale handicapråd til at kvalificere kommunens handicaptilgængelighed ved valgdage.

Rådet anbefaler, at:

1. Der landspolitisk er fokus på, hvordan man kan styrke og udnytte de kommunale handicapråds virkekraft i kommunerne. De kommunale handicapråds sammensætning og position er vigtige for at italesætte, drøfte og ændre på de udfordringer og barrierer mennesker med handicap oplever i kommunerne, eksempelvis vedrørende graden af tillid til det kommunale system.
2. Det Centrale Handicapråd sammen med centrale aktører fortsat understøtter de kommunale Handicapråd i deres arbejde.

Holdninger

I begyndelse af 2014 fik Det Centrale Handicapråd til opgave at udvikle et oplæg til en langsigtet [strategi](#), der skulle understøtte en samfundsudvikling, hvor mødet mellem mennesker med og uden handicap er mere ligeværdigt og sker med afsæt i gensidig respekt, viden og tolerance. Strategien var et af initiativerne i den tidligere regerings handicappolitiske handlingsplan "Et samfund for alle" (2013). Der er med holdningsstrategien gjort en væsentlig indsats for at bekæmpe fordomme, men det er fortsat en meget stor og kompleks opgave at påvirke holdninger samt overvåge og følge op på udviklingen af holdninger og fordomme. Den opgave kræver betydelige ressourcer.

Analyserne bag strategien viser, at en af de mest virksomme indsatser mod fordomme er at etablere venskaber mellem børn med og uden handicap. Derfor planlægger Det Centrale Handicapråd en kampagne rettet mod børn i seks- til niårsalderen, netop for at ændre og forebygge fordomme hos børn som del af sit arbejdsgrundlag for de kommende fire år. Første del af dette arbejde er at teste tilgangen og virkemidlerne over for målgruppen.

Rådet anbefaler fortsat, at:

1. Børne- og Socialministeren afsætter særskilt økonomisk støtte til initiativer målrettet en indsats for at fjerne barrierer i samfundet for mennesker med handicap. Det Centrale Handicapråds holdningsstrategi identificerede vigtige faktorer om holdninger til handicap, og tydeliggjorde den fortsat store og komplekse opgave med at nedbryde fordomme.

Rådet anbefaler, at:

2. Regeringen følger op på en række organisationers opfordring (september 2018) til at udarbejde en national handicappolitisk handlingsplan.